

Seminar: Lokalt drevet energiomstilling i Danmark og EU

9. september 2016, kl. 10 til 16

Christiansborg, København, Danmark

Oplægsholdere / Panelister:

Margrethe Vestager, Europakommissionens kommissær for konkurrence.

Jens Joel (S), Thomas Danielsen (V), Søren Egge Rasmussen (Enh.).

Gunnar Boye Olesen, INFORSE/VedvarendeEnergi;

Henning Bo Madsen, NOAH;
Leire Gorroño og Preben Maegaard, Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi;
Karl Sperling, ass. prof. Aalborg Universitet;
Morten V. Petersen, Sdr. Vium, Bjergby.

Dirk Hendricks, EREF, Belgien;
José Etcheverry, prof. York University, Canada;
James Buchan, Local Energy Scotland, UK.

Organisatorer: International Network for Sustainable Energy (INFORSE-Europe), Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi, Miljøorganisationerne VedvarendeEnergi og NOAH, Alliancen for Community Power. Arrangementet er støttet af Europa-Nævnet.
Mere information: INFORSE-Europe: <http://www.inforse.org/europe/europa-naevnet.htm>

Behov og muligheder for en lokalt drevet omstilling til vedvarende energi, afgifter og tilskud til at muliggøre omstillingen -

Oplæg, Gunnar Boye Olesen Christiansborg, 9/9 kl. 10.05 – 10.25

Vi har behov for en hurtig omstilling til vedvarende energi, hvis vi skal reducere drivhusgasudslippene i den takt, som Paris-aftalen opfordrer til. Selv de foreslåede EU-mål for 2030 er utilstrækkelige, selvom regeringen finder dem udfordrende for Danmark.

Heldigvis er der jo i Danmark meget store potentialer for både solenergi og vindkraft. Teknisk set er der intet i vejen for en hurtig omstilling til vedvarende energi. I praksis er spørgsmålene derfor hvad det skal koste og hvem, der skal have de fordele og ulemper, der vil være.

Hvad det kommer til at koste afhænger meget af de løsninger, vi vælger. Vindmøller på land giver billigere el end nogen anden energikilde i Danmark. Havmøller er en af de dyreste energikilder. Kystnære møller ligger et sted midt imellem. Derfor er der mange vindmøller på land i forslag til hurtig og billig omstilling til vedvarende energi, som f.eks. VedvarendeEnergis forslag til omstilling til 2030. Vindmøller på land og kystnært kombineret med solceller, varmepumper, varmelagre og en elektrificeret transportsektor er hjørnestenene i en effektiv og billig energiforsyning. Biogas og anden biomasse skal supplere og bl.a. være med til at sikre en stabil energiforsyning året rundt.

Hovedudfordringen med vindmøller på land er at den måde det i dag er organiseret på skaber mange lokale protester. Det er helt på linje med anlæg motorveje og andre miljøbelastende anlæg. Men mens man ikke kan bygge motorveje uden store gener, behøver det ikke være tilfældet for vindmøller. Vi har i VedvarendeEnergi samlet en række eksempler på vindmølleprojekter, der giver lokale fordele og som er gennemført uden eller med minimale lokale protester. Et af de mest kendte eksempler er møllerne ved

Hvide Sande havn, hvor møllerne var med til at betale en udvidelse af havnen og nu skal levere energi til det lokale fjernvarmeværk. Andre populære, men mindre kendte projekter er kendetegnet ved stor lokalt medejerskab og at en del af overskuddet går til fælles, lokale formål. Vor vision er at det er sådanne lokalt drevne projekter, der skal drive omstillingen. Ikke de investor-drevne projekter, som giver de mange protester.

Hvordan prioriterer vi så de gode projekter, der giver lokal udvikling? I dag udgør de under 10% af vindmølleprojekterne. Vi mener der er behov for:

- For det første støtte til lokale initiativer, både med inspiration, råd og vejledning og med en måske lidt højere statsgaranti end den halve million, man i dag kan få.
- For det andet regler, som støtter de lokale initiativer og giver mulighed for lokale fordele, enten ved at reservere områder til lokalt drevne projekter, eller ved at give dem økonomiske fordele.

Mht. første punkt, støtte til lokale initiativer, så har VedvarendeEnergi i en årrække argumenteret for at vi i Danmark skal have en ordning med hjælp og rådgivning til opstart af lokale projekter. Det håber vi stadig at der på et tidspunkt kan blive politisk støtte til, som der f.eks. er i Skotland.

Mht. andet punkt, hvordan vi får indrettet reglerne for vindmøller, så de favoriserer de lokale initiativer, så er der en række muligheder. Vi har ikke en ultimativ løsning; men her er et par af vore forslag:

- kommunerne skal godkende vindmølleprojekter, da de jo påvirker et områdes udviklingsmuligheder. En kommune kan beslutte kun at godkende vindmølleprojekter, der bidrager tilstrækkeligt til den lokale udvikling. Det skal gøres ud fra kriterier for hvor stor lokal udvikling en gruppe vindmøller skal bidrage til for at få tilladelse. I tvivlstilfælde kan suppleres med en afstemning blandt beboerne i området.
- et andet forslag er at en del af den betaling, som vindmøllerne får, skal udbetales til en lokal organisation til lokal udvikling i møllernes nærområde. Der er allerede en ordning, der minder om dette forslag. Det er den såkaldte grønne ordning, som regeringen netop har foreslået at afskaffe. Med denne ordning betales et mindre beløb betales til en fond som kommunen administrerer til lokale aktiviteter. Det vi ønsker er en langt videregående løsning, hvor måske over halvdelen af det pristillæg, som vindkraft får, går til den lokale fond. Det vil betyde at der i almindelighed kun vil kunne skabes økonomi i et vindmølleprojekt, hvis den lokale fond er med til at betale til møllens opstilling og drift. Det vil give en helt anden dynamik mellem investor og lokale parter. Kun møller med lokal støtte vil blive gennemført. Der vil stadig være lokale diskussioner; men kun hvis der er flertal i et område, bliver møllerne stillet op. Dermed bliver det et lokalt spørgsmål om der skal være vindmøller.

Er sikring af en lokal deltagelse i vindmølleprojekter, så som ovenfor, nok til at sikre omstillingen til vedvarende energi? Desværre ikke. Vindmølleudbygningen på land står overfor andre udfordringer: I praksis er vindmølleudbygningen næste gået i stå pga. de lave elpriser. Samtidig er vi nødt til at ændre reglerne for landmøller, da EU's godkendelse udløber i 2018 af den nuværende ordning med et pristillæg på 25 øre/kWh i 22.000 fuldlasttimer, eller omkring 8 år. Der er derfor et tvingende behov for at finde nye løsninger.

Og vi skal finde løsninger, der er indenfor EU's konkurrenceregler. I praksis skal reglerne være indenfor de retningslinjer, som EU Kommissionen har fastlagt. En af betingelser er at hvis vi vil fortsætte med PSO-finansiering af VE-udbygningen skal vi åbne de danske støtteordninger overfor nabolande; men de skal også åbne deres støtteordninger for danske projekter.

En anden udfordring er at EU's retningslinjer favoriserer generelt udbud ved opstilling af vedvarende energi. Det er en hindring for folkelig deltagelse, da lokalt udviklede projekter har sværere ved at deltage i udbud end professionelle projektudviklere, developere. Retningslinjerne giver dog mulighed for at projekter op til 6 møller á 6 MW kan opstilles med faste afregningsregler, en feed-in tarif, f.eks. som det nuværende

pristillæg på 25 øre/kWh. Det giver i praksis mulighed en ordning med faste afregningsregler for lokalt drevne projekter op til 6 møller. Det vil give i praksis mulighed for at størstedelen af udviklingen bliver lokalt drevet, da de færreste projekter behøver at have mere end 6 møller.

Der er også udfordringen med de lave elpriser, hvilket EU-retningslinjerne intet har at gøre med. For at de lave priser ikke skal stoppe udviklingen, foreslår vi at der i de kommende regler indføres at i måneder hvor elprisen i gennemsnit er lavere end et minimum, får møllerne en ekstra betaling svarende til hvad de ville have tjent, hvis elprisen havde været på dette minimum. Ved at gøre betalingen uafhængigt af den aktuelle elpris, vil der stadig være incitament til at udvikle måder at bruge strømmen lokalt, når der er meget lave eller negative elpriser. I øvrigt skal pristillægget være nul i de timer, hvor elprisen er negativ ifølge EU's retningslinjer. Det giver også god mening, idet møllerne så bør stoppes.

Et sidste problem er at med de meget lave elpriser, er der stor risiko for afvikling af de møller, der ikke længere får pristillæg, både de 20 år gamle møller, som nu oven i købet skal betale for indpasningen i el systemet og de 7-8 år gamle møller som har fået pristillæg i de afmålte 22.000 fuldlasttimer. Det vil være et voldsomt spild af samfundets ressourcer hvis blot 8 år gamle møller udskiftes for at ejerne kan få nyt pristillæg af nye møller på placeringen. Derfor må en ny ordning også give en betaling for møller efter de 22.000 fuldlasttimer, f.eks. 10 øre/kWh, som det tidligere var gældende. Det kan så give modsvar af et mindre pristillæg de første år end de nuværende 25 øre/kWh.

Samlet ser det derfor ud til at der er gode muligheder for at indrette regler for vindmølleopstilling, som giver basis for en både hurtig og økonomisk omstilling til vedvarende energi og som samtidig understøtter den folkelige deltagelse og en udvikling af de lokalområder, hvor man beslutter at opstille møllerne. Det kræver at politikerne bruger EU-kravet om ændring af reglerne aktivt og indretter systemet, så lokal, folkelig deltagelse prioriteres. Og det kræver at Margrethe Vestagers generaldirektorat godkender reglerne. Men det mener vi at de slet ikke kan lade være med, hvis EU's mål om omstilling til vedvarende energi skal nås.